

Resumé:

Sprogholdninger i center og periferi i Nordjylland og Sønderjylland

Malene Monka, Marie Maegaard & Nikolaj Pharao

Københavns Universitet

Et nyere studie viste forskellige mønstre for sprogbrug og sprogholdninger blandt unge i Hirtshals i Nordjylland og Bylderup i Sønderjylland (Maegaard et al. 2020). De unge i Nordjylland brugte ingen traditionelle dialekttræk i deres hverdagsprog; det gjorde en del af de unge sønderjyder (Maegaard & Monka 2020; Monka 2020). Et sprogmaskeeksperiment med 12 stemmer (to drenge og to piger, der repræsenterer hhv. lokalt, regionalt og københavnsk talesprog) viser, at de unge fra Nordjylland ikke genkender lokale stemmer som nordjyske, og de sproglige forskelle på tværs af stemmerne har også begrænset indflydelse på bedømmelsen. En lignende masketest i Sønderjylland med 12 stemmer (to drenge og to piger i hhv. en dialekt- og en standardnær maske, samt to københavnske drenge- og pigestemmer) viste, at de unge genkendte dialektmaskerne som lokale og tilskrev de regionale masker til den lokale købstad Aabenraa. I forhold til tidligere danske sprogholdningsstudier er det bemærkelsesværdigt, at de unge sønderjyder overordnet set bedømmer de københavnske stemmer mere negativt end de lokale dialekttalende stemmer (Maegaard & Quist 2020). Her sammenlignes resultaterne af ovennævnte sprogholdningsundersøgelser med sprogholdningsundersøgelser fra de regionale centre Aalborg og Aabenraa. Ved at bruge samme design og stemmer kan vi undersøge forskelle mht. orientering mod københavnsk mellem de to regioner. Resultaterne fra Aalborg adskiller sig ikke nævneværdigt fra resultaterne fra Hirtshals. I Aabenraa afviger resultaterne til gengæld fra resultaterne fra Bylderup. De unge i Aabenraa nedvurderer de lokale stemmer og opvurderer de københavnske. Resultaterne afspejler forskelle i lokalhistorien i de to områder og de forskellige typer periferi, man finder i hhv. Nordjylland og Sønderjylland. Dette fører til, at den lokale sprogbrug tilskrives forskellig værdi. Resultaterne tolkes inden for rammen *sociolinguistic change* (Androutsopoulos 2016, Coupland 2014, 2016, Maegaard m.fl. 2020).

Litteratur

- Androutsopoulos, Jannis (red.) 2014. *Mediatization and Sociolinguistic Change*. Berlin: De Gruyter.
- Coupland, Nikolas. 2014. Sociolinguistic Change, Vernacularization and Broadcast British Media. *Mediatization and Sociolinguistic Change*. Jannis Androutsopoulos (red.) Berlin/Boston: De Gruyter. 67-96.
- Coupland, Nikolas. 2016 Labov, Vernacularity and Sociolinguistic Change. *Journal of Sociolinguistics* 20: 4. 409-30.
- Maegaard, Marie & Malene Monka. 2020. Pattern of Dialect Use: Language Standardization at Different Rates. *Standardization as Sociolinguistic Change: A Transversal Study of Three Traditional Dialect Areas*. Marie Maegaard, Malene Monka, Kristine Køhler Mortensen & Andreas Candefors Stæhr (red.). New York: Routledge. 27-46.
- Maegaard, Marie, Malene Monka, Kristiane Køhler Mortensen & Andreas Candefors Stæhr (red.). 2020. *Standardization as Sociolinguistic Change*. Routledge Studies in Language Change. New York: Routledge.
- Maegaard, Marie & Pia Quist. 2020. Perception, Recognition, and Indexicality: Experimental Investigations of Variation in Northern Jutland, Southern Jutland, and on Bornholm. *Standardization as Sociolinguistic Change: A Transversal Study of Three Traditional Dialect Areas*, edited by Marie Maegaard, Malene Monka, Kristine Køhler Mortensen & Andreas Candefors Stæhr (red.) New York: Routledge. 145-68.
- Monka, Malene. 2020. Southern Jutland; Language Ideology as a Means to Slow Down Standardization. *Standardization as Sociolinguistic Change: A Transversal Study of Three Traditional Dialect Areas*. Marie Maegaard, Malene Monka, Kristine Køhler Mortensen & Andreas Candefors Stæhr (red.) New York: Routledge. 70-118.